

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๑. พระบรมศาสนาตรัสว่า มหาบพิตร สาวกของอาตมภาพ เมื่อไม่ได้ความคุ้นเคยจากสำนักของพระองค์ จึงจักเป็นผู้ไม่พากันไปแล้ว ด้วยประการฉะนี้แล แท้จริง โบราณกัมมัตถิตทั้งหลาย แม้เขาอุปฐากอยู่โดยเคารพในที่ที่ไม่คุ้นเคย ถึง(ได้รับ)เวทนาแทบปางตาย (ภายหลัง) ก็ได้(หวนกลับ) ไปสู่ถิ่นที่ของคนคุ้นเคยจนได้ ทรงถูกพระราชาชูลถามว่า เมื่อไร พระเจ้าข้า จึงทรงนำเรื่องเก่ามาเล่าว่า

นานมาแล้ว เมื่อพระเจ้าพรหมทัตทรงราชย์ในพระนครพาราณสี พระราชาพระนามว่า เกสวะ ทรงสละราชสมบัติผนวชเป็นฤๅษีแล้ว ฯ ข้าราชการบริวาร ๕๐๐ บวชตามพระองค์ ฯ พระองค์เฉลิมพระนามว่า เกสวดาบส ฯ หนึ่ง นายภูษามาลาของท้าวเธอชื่อว่า กัปปกะ บวชตาม ได้เป็นศิษย์รับใช้ใกล้ชิดแล้ว ฯ เกสวดาบสพร้อมด้วยบริษัท อยู่ในป่าหิมพานต์ ๘ เดือน เข้ากรุงพาราณสี (เฉพาะ) ในฤดูฝน เพื่อต้องการลิ้มรสเต็มรสเปรี้ยว เข้าไปภิกษายังพระนคร ฯ ครานั้น พระเจ้าแผ่นดินทอดพระเนตรเห็นดาบสนั้นแล้ว ทรงเลื่อมใส ทรงรับปฏิญญาเพื่อต้องการจะ(ให้)อยู่ในสำนักของพระองค์ตลอด ๔ เดือน จึงนิมนต์ให้พักอยู่ในพระราชอุทยานเสด็จไปสถานที่รับรอง พระดาบสนั้นทั้งเย็นทั้งเช้า ฯ ดาบสทั้งหลายที่เหลือ อยู่ได้ ๒-๓ วัน ถูกเสียงอื้ออึงต่าง ๆ มีเสียงช้างเป็นต้นรบกวน จึงเรียนว่า ท่านอาจารย์ขอรับ พวกกระผม รำคาญใจ จะ(ขอลา)ไปละ ฯ เกสวดาบสถามว่า จะไปไหนกันเล่า พ่อคุณ ฯ พวกดาบสตอบว่า จะกลับไปป่าหิมพานต์ครับ ท่านอาจารย์ ฯ เกสวดาบสกล่าวว่า ในวันที่พวกเรามาที่นี่แหละ พระเจ้าแผ่นดินทรงรับปฏิญญาเพื่อต้องการ(ให้)อยู่ในที่นี่ตลอด ๔ เดือน พวกท่านจักไปได้อย่างไรเล่า พ่อคุณ ฯ ดาบสทั้งหลายตอบว่า ท่านอาจารย์ไม่บอกพวกผมก่อนแล้วให้(รับ)ปฏิญญา พวกกระผมไม่สามารถอยู่ในที่นี่ได้ (แต่) พวกกระผมจักอยู่ในที่

ที่พอจะฟังข่าวคราวความเป็นไปของท่าน ซึ่งไม่ไกลจากที่นี้นัก ดังนี้ พวกนักไหว้พระอาจารย์แล้วก็หลีกไป ฯ

๒. อาจารย์คงยังอยู่กับศิษย์ใกล้ชิดชื่อว่ากัปปะกะ ฯ พระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาที่รับรองตรัสถามว่า พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย ไปไหน ฯ เกสวดาบสทูลว่า มหาบพิตร ดาบสเหล่านั้น บอกว่า พวกกระผมรำคาญใจ ดังนี้แล้ว ก็ (กลับ) ไปป่าหิมพานต์ ฯ แม้ศิษย์ใกล้ชิดชื่อว่ากัปปะกะ ไม่นานนัก ก็เบื่อหน่าย แม้ถูกอาจารย์ห้ามบ่อยครั้ง ก็กล่าวว่ กระผมไม่อาจ ดังนี้แล้ว ก็หลีกไป ฯ แต่กัปปะกะดาบสนั้น ไม่ไปสำนักของดาบสนอกนี้ คอยสดับข่าวคราวของอาจารย์พักอยู่ในที่ไม่ไกลนัก ฯ ต่อมาภายหลัง เมื่ออาจารย์คิดถึงศิษย์ในสำนักทั้งหลาย ก็เกิดโรคปวดท้องขึ้น ฯ พระเจ้าแผ่นดิน รับสั่งให้แพทย์ (หลวง) มารักษา ฯ โรค ก็ยังไม่ทุเลา ฯ ดาบสทูลว่า มหาบพิตร พระองค์ทรงพระประสงค์ที่จะให้โรคของอาตมาทุเลาไหม ฯ พระเจ้าแผ่นดินตรัสว่า พระคุณเจ้า หากกระผมสามารถ(ทำได้) กระผมพึงทำพระคุณเจ้าให้สำราญ ในบัดเดี๋ยวนี้แหละ ฯ ดาบส ทูลว่า มหาบพิตร หากว่า พระองค์ปรารถนาความสำราญแก่อาตมาภาพ ไชริ้ ขอได้โปรดส่งอาตมาภาพกลับไปยังสำนักของพวกศิษย์ใกล้ชิดเถิด ฯ พระเจ้าแผ่นดินรับสั่งว่า ได้ พระคุณเจ้า แล้วให้ดาบสนั้นนอนในเปล แล้วทรงส่งอำมาตย์ ๔ นาย มีนารถอำมาตย์เป็นหัวหน้าไป ด้วยรับสั่งว่า พวกท่านทราบข่าวคราวคืบหน้าของพระผู้เป็นเจ้าของเราแล้ว พึงส่งข่าวถึงเราบ้างนะ ฯ กัปปะกะดาบสศิษย์ใกล้ชิด ได้ยิน(ว่า)อาจารย์มา จึงจัดการต้อนรับ เมื่ออาจารย์กล่าวว่ พวกศิษย์นอกนี้อยู่ไหน จึงเรียนว่า ได้ข่าวว่า อยู่ที่โน้น ฯ ดาบส แม้เหล่านั้น ได้ยินว่าอาจารย์มาแล้ว จึงประชุมพร้อมกัน ณ ที่นั้นนั้นแล ถวายน้ำอุ่นแล้ว ได้ถวายผลไม้ไม่น้อยใหญ่แก่อาจารย์ ฯ โรคทุเลาลงในทันทีทันใด นั้นเอง ฯ ดาบสนั้น ได้เป็นผู้มีวโรกาสผูกฟองคั่งทองคำ โดย ๒-๓ วัน เท่านั้นเอง ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อิติ โข มหาราช มม สวกา ตุมหากัม สนฺติกา วิสุสาสิ
อลกนฺตา น คตา ภวิสฺสนฺติ โปราณกปณฺชิตา หิ อวิสุสาสนียฺภูจฺจเน
สกกจฺจํ อุပ္ภุจฺจิมานาปี มรณฺนฺตีกํ เวทนี ปตฺวา วิสุสาสิกฺกุจฺจเนเมว คมฺมฺสูติ
กทา ฆนฺเตติ รมฺญา ปฺภูโจ อตีตํ อหาริ

อตีเต พาราณสิยํ พุรหฺมทตฺเต รชฺชํ การณฺเต เกสโว นาม ราชา
รชฺชํ ปหาย อิติปฺพพชฺชํ ปฺพพชฺชํ ๑ ตํ ปญฺจ ปุริสฺสตานิ อนุปฺพพชฺชิสฺสุ ๑
โส เกสวตาปโส นาม อโหสิ ๑ ปสาชนกปฺโปโก ปนฺสฺส อนุปฺพพชฺชิตฺวา
กปฺโปโก นาม อนุตฺวาสิโก อโหสิ ๑ เกสวตาปโส ปรีสาย สทฺธิ อฏฺฐ
มาเส หิมวฺนฺเต วสิตฺวา วสฺสารถฺเต โลณฺมพิลเสวณฺตถาย พาราณสี ปตฺวา
ภิกฺขาย นกรํ ปาวิสิ ๑ อถ นํ ราชา ทิสฺวา ปสิทิตฺวา จาตุมฺมาสิ อตฺตโน
สนฺติเก วสนฺตถาย ปฏฺธิณฺถํ คเหตุวา อุยฺยานเ วสาปนฺโต สายํ ปาตํ ตสฺส
อุပ္ภุจฺจันํ กจฺจติ ๑ อวเสสา ตาปสา กติปาหํ วสิตฺวา หตฺถิสทฺทาทิหิ
อุพฺพาพฺพา อจฺริย อุกฺกณฺจิตฺมฺหา กจฺจมาติ อ่าหฺสฺสุ ๑ กหนฺตาทาติ ๑
หิมวฺนฺตํ อจฺริยาติ ๑ ราชา อมฺหากํ อาคตทิวเสยว จาตุมฺมาสิ อีธ วสนฺตถาย
ปฏฺธิณฺถํ คณฺหิ กถํ คมฺมฺสฺสท ตาตาติ ๑ ตุมฺเหหิ อมฺหากํ อนาจิกฺกิตฺวา
ปฏฺธิณฺถา ทินฺนา มยฺ อีธ น สกฺโกม วสิตฺถํ อีโต อวิทฺเฐ ตุมฺหากํ
ปวตฺติสฺสวณฺภูจฺจเน วสิสฺสามาติ วนฺทิตฺวา ปกฺกมฺมฺิสฺสุ ๑

๒. กปฺปกนฺตฺวาสิเกน สทฺธิ อจฺริโย อโหสิ ๑ ราชา อุပ္ภุจฺจันํ
อาคโต กุหิ อุยฺยาติ ปุจฺฉิ ๑ อุกฺกณฺจิตฺมฺหาติ วตฺวา หิมวฺนฺตํ คตา
มหาราชาติ ๑ กปฺโปโกปี น จิสฺเสว อุกฺกณฺจิตฺวา อจฺริเยน ปฺนปฺนํ
วาริยาโนปี น สกฺโกมฺมิติ วตฺวา ปกฺกามิ ๑ อิตเรสิ ปนฺ สนฺตีกํ อกนฺตฺวา
อจฺริยสฺส ปวตฺตี สฺถนฺนฺโต อวิทฺเฐ จาเน วสิ ๑ อปรภาเค อจฺริยสฺส
อนุตฺวาสิเก อนุสฺสรณฺตสฺส กุจฺฉิโรโก อุปฺปชฺชิ ๑ ราชา เวชฺเชหิ ติกฺกิฉฺฉาเปติ ๑

โรโค น วุปสมมติฯ ตาปโส อห มหาราช อิจฺฉสิ เม โรคํ วุปสมิตฺตุนฺติฯ
 ภนฺเต สจํา สกฺกณฺณยํ อิทาเนว โว ผาสฺกํ กรยฺยณฺติฯ มหาราช สเจ
 เม ผาสฺกํ อิจฺฉสิ มํ อนฺเตวาสิกาณํ สนฺตํ เปเสหิตํฯ ราชฯ สาธุ ภนฺเตติ
 ตํ มลฺลเก นิปชฺชาเปตฺวา นารทามจฺจปฺมุเข จตฺตาริ อมจฺเจ มม อยฺยสฺส
 ปวตฺตี ฌตฺวา มยฺหํ สาสนํ ปหิณฺเนยฺยาถาติ อฺยโยเชสิฯ กปฺปกนฺเตวาสิโก
 อารยฺยสฺสาคมนํ สุตฺวา ปจฺจกฺคฺมนํ กตฺวา อิตเร กหนฺติ วุตฺเต อสฺสกุจฺจเน
 กิร วสนฺตีติ อหฯ เตปี อารยฺยสฺสาคตฺทาวํ สุตฺวา ตตฺถเวว สโมสริตฺวา
 อารยฺยสฺส อฺนุโหทํ ทตฺวา ผลาผลํ อทฺสูฯ ตํขณฺณเวว โรโค วุปสมิฯ
 โส กติปาเหเนว สุวณฺณวณฺโณ อโหสิฯ
